

Ljudski tednik.

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Sodna ulica štev. 5.

Telefon št. 423.

== Rokopisi se ne vračajo. ==

Ljubljana, 16. avgusta.

»Če meni ne verjamete, se vsaj usmilite svojih sinov v Macedoniji!« Tako je govoril dolenski župnik, da prepriča svoje vernike, da je njihova sveta dolžnost, voliti s SLS, imenom g. župnika Škulja. Volileci so imeli zaupanje do svojega župnika in usmiljenje za svoje sinove ter so z veličastno večino izvolili g. Škulja narodnim poslancem. Od takrat je minulo pet mesecev, toda v Macedoniji se še vedno nič ne gane in se ne bo.

Gospod župnik, ki je tako govoril, je bil brez dvoma v dobri veri. Vzgojen je tako, da vse verjame, kar stoji v »Slovencu«. Zato je tudi verjel, da poslanci SLS ne bodo imeli važnejše in nujnejše naloge, kot spravljati slovenske vojake iz Macedonije domu v Slovenijo. Šele iz Markovega protokola se je moral prepričati, da ima SLS naloge, katere smatra kot nerazmerno nujnejše, kot brigo za slovenske fante: spravljati svoje lastne SLS-fante h koritom! In videl je ali vsaj videti moral, da je izigran in da je z njim izigrano slovensko ljudstvo. Kompromitiran je pred svojimi župljani, katerim je nekaj obljuboval, kar je obljubovala SLS; župljani se smatrajo izigrane...

Ta zgled kaže, kako napačno je, če se kaj verjame časopisju in kandidatskim obljubam SLS. — Ljudje so pri nas žalibog tako vzgojeni, da verujejo vse, kar je zapisano v »Slovencu«. — To razmerje je nezdravo,

ker vodi v najhujše zmote. V danem slučaju pa omaje župnikov ugled v lastni župniji.

Menimo, da res ni treba, pa tudi lepo ni, voditi ljudstvo na tak način za nos. Najmanj pa pristaje duhovniku, izpostavljati se s praznimi obljubami. Duhovnik mora bolj kot vsak drugi položiti na tehtnico vsako besedo, preden jo izpregovori vernikom. Prav posebno pa še, kadar govori z lece. Vsaka beseda mora biti utrjena resnica. Župnik in sploh duhovnik ne sme nikdar in pod nobenim pogojem tvegati, da je prej ali slej na laž postavljen. A to riskira vedno, kadar zamenja evangelij s političnimi »šlagerji«, z vsakdanjimi gesli političnih špekulantov, kruhoborcev in harlekinov. Naj politikastri uganjajo kakršnekoli harlekinade na svoj lastni račun. Nikdar pa ne sme duhovnik, najsi bo župnik, kaplan ali monsignor, postaviti avtoriteto Cerkve v službo harlekinov ali pavlihov. Dolžnost višjih cerkvenih faktorjev je, da gledajo na to, ker sicer si obremenijo vest kot razdiralci cerkvene avtoritete, katera je temelj verskega življenja. Naj duhovnik oznanjuje raz lece evangelij ljubezni in resnice ter prepušča laž in sleparstvo politikom iz države Cerealija.

Dandanes mora duhovnik podvojeno paziti, da ne izpregovori nobene besede, ki bi se morebiti kasneje izkazala kot neresnična ali tudi le kot netočna. V dobi velikih dušnih viharjev živimo. Predmet du-

hovskega delovanja je človeška duša v razmerju do stvarnika. Naj se tega zaveda vsak duhovnik, kajti vsako oddaljenje od te resnice je potvorba duhovskega poklica in lahko rodi nepregledne posledice.

Propadanje Nemčije.

Pričakovali smo vsi, da bo mir po krvavi svetovni vojni prinesel v mednarodne odnose več pravičnosti ter preprečil vsake nove zapletljive in postanek novih svetovnih požarov. Kmalu so se upanja izkazala kot prazna, mirovne pogodbe so razočarale večino evropskih narodov in čimdalje bolj se kaže, da smo od pravega pomirjenja narodov in pravega sporazuma med narodi še daleč, da je ta sporazum še ravno tako utopija, kakor je bil pred vojno in med vojno.

Najnovejše vesti iz Nemčije nam poročajo o njenem težkem notranjem položaju. Vrednost marke stalno pada, za en dolar se je dobilo pred dnevi že nad pet milijonov nemških mark, a kljub temu drvi nemška marka in z njo nemška država še vedno dalje v propad. Celo avstrijska krona je že postala napram nemški marki zdrava valuta. To dovolj jasno označuje gospodarsko katastrofo, v kateri se nahaja Nemčija. Naravno je, da narašča pri tako ogromnem razveljavljanju nemške marke draginja živil in najnujnejših vsakdanjih potrebščin in da slavi v velikih nemških mestih oderuštvo svoje praznike. Pomanjkanje živil je zavzelo v Berlinu n. pr. že tako velik obseg, da se govori že o splošni lakoti in da se izgrede prebivalstva proti trgovcem z ži-

vili na dnevnem redu. Te razmere nudijo soveda primerno polje agitaciji desničarskih in levičarskih elementov, komunistov in monarhistov, ki skušajo oboji ribariti v kalnem.

Ako še ni prišlo do danes do državljanske vojne v Nemčiji, je pripisovati to le disciplinarnosti nemškega prebivalstva, ki še vedno podpira v veliki večini odredbe vlade za ohranitev miru. To pa je tudi edini uspeh, ki ga je dosegla vlada, zakaj vse njene odredbe za ustavitve padca marke, so se izkazale kot brezuspešne.

To notranjo krizo Nemčije je izzvalo nepomirljivo stališče Francije v vprašanju reparacij. Francozi stoje odločno na stališču, da se jim morajo povrniti vojni stroški. Francozi nočejo niti čuti o tem, da bi kaj odnehali v vprašanju obnove severne Francije, ki je bila njihova industrijsko najbolj razvita in najbolj gosta naseljena pokrajina. Francozi zlasti poudarjajo, da so Nemci med vojno v tej pokrajini rušili iz same zlobe in da se največji del teh opustošenj ne more na noben način opravičiti z vojaškimi potrebami. Tudi ko so se umaknili, ko so jasno videli, da je vojna zanje izgubljena, so Nemci pustošili.

Ko že niso mogli svojega nasprotnika vojaško uničiti, so ga skušali onemogočiti za povojno gospodarsko tekmovalstvo. Radi tega zahtevajo Francozi, da jim Nemci plačajo, kar so porušili na tujih tleh, zlasti, ker na nemško ozemlje ni padla niti ena granata in je vsa velika nemška industrija ohranila svojo delazmožnost.

Teško je reči, ali je Nemčija zmožna plačati vse, kar zahteva Francija na podlagi versailleske mirovne pogodbe. To je eno najbolj zapletenih vprašanj, ki tvori predmet pogajanjem in izmenjavi not med zavezniki in nemško vlado.

Opravičeno pa je očitati nemški dosedanjim Cunovi kakor prejšnjim vladam, da je opustila vse in da še sedaj vse opušča, kar bi lahko storila, da bi se dignilo zaupanje inozemstva v Nemčijo in njeno resno voljo za gospodarsko obnovo. Nemška vlada je kljub zatrditvam, da hoče izpolnjevati svoje obveznosti, vedno gojila skrito upanje, da bo z zavlačevanjem izpolnitve reparacijskih obveznosti dosegla razveljavljenje versailleske mirovne pogodbe in z njo seveda tudi drugih pogodb. Nemčija ni opustila tega upanja tudi takrat, ko sta Francija in Belgija zasedli ruhrsko ozemlje. Nemška vlada sama je pozivala

ruhrsko prebivalstvo k pasivnemu odporu napram zasedbenim oblastem. Ta pasivni odpor se je končno izpremenil v teroristična dejanja, ki se vsak dan ponavljajo v ruhrskem ozemlju.

Stališče Anglije napram francoski ruhrski politiki je bilo spočetka zelo naklonjeno Nemčiji, tako da je nemška vlada upravičeno upala, da bo dobila v Angliji novega zaveznika, s čegar pomočjo in svojim pasivnim odporom bi prisilila Francijo k popustljivosti. Anglija je sedaj izpremenila svojo politiko v reparacijskem vprašanju, ker je videla, da ne vodi do pravega cilja. Načrti Nemčije so se ponesrečili in to je eden glavnih vzrokov sedanjega kritičnega položaja v Nemčiji, ki zbujajo danes skrb za red in mir v Evropi.

Grozne so posledice, v kateri je zavedla nemško prebivalstvo imperialistična politika in svetovna vojna. Stavke, lakota, izgredi in nemiri so v Nemčiji sedaj na dnevnem redu in nobenega upanja ni za skorajšnje zboljšanje razmer. Kljub milijardam mark, ki krožijo v prometu, vlada pomanjkanje denarja v trgovini, cene raznim potrebščinam se menjajo vsak dan trikrat in večkrat, mezde in plače ne zadostujejo več niti za skromno preživljanje, denar je postal skoro brez vsake vrednosti. To je zmešnjava, ki se more primerjati samo z bivšimi razmerami v Rusiji. Tudi v Nemčiji se pričinja pojem vrednosti denarja šele pri enem milijonu. Ta udarec pa je tem hujši, ker je Nemčija industrijska država in živi večina prebivalstva od vsakdanjega zaslužka svojih rok, ki se tembolj zmanjšuje, čimbolj pada kurz marke. Da mora priti tukaj do prevratov in izgredov, je jasno, gotovo je pa tudi, da morajo imeti take razmere neugodne posledice za ostale države v Evropi.

Kakor se bo razvil položaj v Nemčiji, je danes še precej nejasno. Zdi se, da je edin izhod iz te krize, pametna rešitev reparacijskega vprašanja. Kakor hitro bi bil v tem oziru dosežen primeren sporazum med Nemčijo na eni strani ter Francijo in Belgijo na drugi, bi se razmere obrnile na boljše, zakaj jasno je, da so k padcu nemške marke precej pripomogli tudi Francozi, ki so vrgli ogromne množine nemških mark na trg, da bi prisilili tako nemško vlado k odjenjivosti in k opustitvi pasivnega odpora v Poruhrju, kjer tudi francoska akcija ni dosegla onih uspehov, ki so jih Francozi pričakovali.

Iz vsega se vidi jasno, da se je svetovna vojna, prenesla s krvavih poljan na gospodarsko polje in da se sedaj vrši tu bitka, katere izid bo odločilen za gospodarsko ravnotežje v Evropi. Igra se ponavlja, samo v drugi obliki. Za sedaj pa izgleda, da izgublja Nemčija.

Politični pregled.

Z odhodom min. predsednika Pašiča in zunanjega ministra dr. Ninčiča iz Belgrada je politično življenje nekoliko zaostalo. V Belgradu ostali ministri opravljajo samo tekoče posle. Min. predsednika Pašiča nadomestuje minister dr. Velizar Janković, ki pa vodi samo upravne posle. Poslanci so večinoma zapustili Beograd. Srbski poslanci so se razšli na agitacijo za občinske volitve v Srbiji, ki se vrše v nekaj dneh. Ministrski predsednik Pašič je odpotoval z Bleda v Laussano, odkoder je dobila vlada tudi od njega poročila. Pašič bo potoval tudi v Karlove vari, kamor je že odšel rumunski min. predsednik Bratianu in pridejo tudi češkoslovaški državniki.

Za jesen se pričakujejo razni dogodki v notranjem političnem položaju. Nekateri listi širijo vesti o novi koaliciji med demokrati in radikali, vendar pa doslej v tej smeri še ni bilo nobenih pogajanj. Zelo malo je verjetno, da bi prišlo jeseni do sporazuma med radikali in Hrvatimi. Za sedaj se ne more ničesar reči, kako se bodo jeseni razvile notranjepolitične razmere. Pojavljajo se glasovi, da hočejo radikali izvesti vidovdansko ustavo ter organizirati oblasti in sreze, kakor to ustava predpisuje.

Kralj je nedavno podpisal ukaz, s katerim se imenuje Sv. Stanković, poslanec okraja Stara Kaniža, za državnega podtajnika v ministrstvu za agrarno reformo. Novi državni podtajnik bo v prvem času popolnoma samostojno vodil finančni in upravni del tega ministristva. Sčasoma bi Stanković po nekaterih vesteh popolnoma prevzel vodstvo agrarne reforme in bi se sedanji minister Simonović umaknil s svojega mesta. Nekateri vesti pa to zanikajo in trdijo, da se minister Simonović hoče v polni meri posvetiti agrarni reformi in da nikakor ne bo oddal političnega vodstva svojega ministristva.

V političnih krogih se tudi razmotriva vprašanje imenovanja državnih podtajnikov v finančnem in trgovinskem ministristvu. Tozadev-

ni ukazi bodo menda v kratkem podpisani. Kot kandidat za državnega podtajnika v finančnem ministristvu se omenja poslanec Vasa Jovanović, za državnega podtajnika v trgovinskem ministristvu pa poslanec Velja Popović. Državni podtajnik v finančnem ministristvu bi popolnoma samostojno vodil del poslova, v prvi vrsti carinske zadeve, dr. Stojadinović pa bi obdržal vrhovno vodstvo finančne politike. Isti slučaj bi bil tudi v trgovinskem ministristvu.

Mnogo razburjenja je zbudilo zadnje dni vprašanje, kje se nahaja Radič. Ministristvo za notranje zadeve je dobilo iz Zagreba poročilo, da se nahaja Radič na Dunaju. Po tem poročilu je Radič odpotoval 4. t. m. in sicer najprej na Mažarsko. Dne 4. t. m. zvečer je došel v neko vas ob Dravi ter se pustil 5. t. m. zjutraj prepeljati preko Reke na mažarsko stran. Dne 6. t. m. se je mudil še na Mažarskem ter je došel na Dunaj 7. t. m. zjutraj. O begu Radiča je bila državna policija v Zagrebu takoj obveščena, vendar pa ni notranjemu ministristvu ničesar poročala, ker so se vesti glasile zelo nasprotujoče. Zagrebška policija je uvedla preiskavo in dognala ljudi, ki so Radiča prepeljali preko Drave. Ti ljudje so potrdili Radičev beg. Notranje ministristvo je uvedlo preiskavo glede nasprotujočih se vesti ter je bilo zaslišanih več oseb. Brzjavka našega poslanštva na Dunaju je potrdila vest, da se Radič mudi na Dunaju od 7. avgusta dalje in da se je sestal s hrvatskimi emigranti. Ta vest je zbudila seveda veliko zanimanje. Med tem pa se je pojavila druga vest, ki je zbudila še večje začudenje. Po tej vesti se je Radič skrival v nekem vinogradu pri Zagrebu ter ves čas zasledoval, kaj pišejo listi o njem. Pojavili so se celo glasovi, da se je Radič že vrnil v Zagreb. Sploh se pojavljajo o sedanjem bivanju Stjepana Radiča zelo nasprotujoče se vesti, ki jih ni mogoče kontrolirati. Mogoče je, da so vse te vesti proračunane na to, da bi zbudile senzacije.

Namestnik ministrskega predsednika dr. Velizar Janković je bil pred dnevi na Bledu in je poročal kralju o političnem položaju. V Belgradu ostali ministri so imeli v nedeljo kratko konferenco, na kateri so razpravljali o stališču vlade napram Radiču. Blokaški listi so precej molčeči glede Radičeve odsotnosti.

V belgrajskih političnih krogih se govori, da bo za namestnika na

Hrvatskem imenovan najbrže admiral Prica, ki naj bi izvedel na Hrvatskem likvidacijo pokrajinske uprave.

* * *

Reško vprašanje. Paritetna komisija v Rimu nadaljuje svoje delo, vendar pa pride v javnost le malo vesti o uspehih njenih posvetovanj, tako da se pojavljajo vedno nasprotujoče si vesti o rešitvi reškega vprašanja. Tako je pred dnevi zbudila veliko pozornost vest o brzjavki, ki jo je baje poslal predsednik začasne vlade na Reki Depoli svoji ženi in po kateri naj bi se v najkrajšem času izvršila aneksija Reke po Italiji. Pojavile so se tudi vesti, da so vnovič nastala nesporazumljenja z jugoslovansko delegacijo v Rimu, ker so jugoslovanski delegati spravili v zvezo z reškim vprašanjem zadarsko vprašanje, v čemer so tudi nekateri videli potrdilo vesti o aneksiji Reke po Italiji. Vse te vesti so bile kmalu zopet dementirane in kmalu so se zopet pojavile vesti, ki ugodno govorijo za Zanello in njegovo avtonomistično strujo. Resnica je pa vsakakor, da postaja vedno manjše število onih Rečanov, ki žele aneksijo Reke potom Italije, ker spoznavajo, da bi z aneksijo imela Reka le izgubo v gospodarskem oziru, radi česar pridobiva avtonomija Reke zopet pristaše. Pričakovati je, da se bo reško vprašanje rešilo v najkrajšem času, saj se je že dovolj dolgo zavlačevalo.

Naš svobodni pas v Solunu. V vprašanju izkoriščanja našega svobodnega pasu v solunskem pristanišču so nastale zopet neke težkoče. Dasi je med našo vlado in Grško podpisana konvencija o svobodnem pasu za naše trgovske potrebe, vendar so uradni grški činitelji v škodo našega izvoza sprožili vprašanje prometnega značaja radi izkoriščanja pristanišča v Solunu. V našem zunanjem ministristvu se vrše posvetovanja, da bi se čimprej rešila ta zadeva.

Grčija. Potrjujejo se vesti, da obstoji v Grčiji protirevolucionarno gibanje, ki ima svoje središče v Solunu. V vseh večjih mestih se pojavlja revolucionarno gibanje. Protirevolucijo so organizirali monarhisti. Grčija je baje naprosila za pomoč antanto, ker je drugače baje državljanska vojna neizogibna.

Mažarska vlada. Vlada grofa Bethlena je začela spoznavati, da potrebuje v svrhu sanacije mažarskih razmer in za izvedbo inozemskega posojila ne samo naklonje-

nosti velike antante, temveč tudi dobrih odnosov s sosedi. Zato se mažarska vlada sedaj zelo prizadeva, da bi se sporazumela s Češko-slovaško in se bosta menda v ta namen sestala v najkrajšem času dr. Beneš in grof Bethlen.

V Nemčiji se je notranji položaj zelo poslabšal. Prebivalstvo v velikih mestih je zelo zbegano, ker se pojavljajo različne vesti o splošnih stankah in izgredih. S padcem vrednosti marke narašča neprestano druginja, vsled česar se zlasti med delavskimi sloji pojavlja vedno večje razburjenje. Komunisti zahtevajo, naj se odstrani sedanja vlada ter postavi delavska in kmetiška vlada, naj se priznajo delavcem in uradnikom druginjske doklade ter opusti pasivna resistenca v Poruhrju. Mnogo razburjenja je pretekli teden napravilo med delavstvom dejstvo, da so tiskarne prenehale začasno radi tiskarske stavke tiskati nove bankovce, vsled česar je bila državna banka v Berlinu prisiljena zapreti svoje blagajne in niso mogla mnogoštevilna industrijska podjetja izplačati svojih delavcev. Končno se je dosegel med vlado in delavci sporazum, da so pričele tiskarne zopet tiskati bankovce, ki jih ne morejo dovolj izdelati, da odpomorejo občutnemu pomanjkanju denarja, ki se je pojavilo vsled silnega padea marke.

Ruhrsko vprašanje. Anglija je izročila francoski vladi novo noto glede ruhrskega vprašanja. Kakor se poroča, vztraja angleška vlada na stališču, ki ga je zavzel Bonar Law na konferenci v Parizu. Glede medzavezniških dolgov naglašata nota, da se mora to vprašanje rešiti sporazumno z Ameriko. V francoskih političnih krogih upajo, da se bo dosegel popoln sporazum med Anglijo in Francijo glede ruhrskega vprašanja. Nova angleška nota je sestavljena v prijateljskem duhu, tako da so nadaljna pogajanja med obema vladama zagotovljena. Lloyd George je izjavil v nekem govoru, da se strinja z mnenjem angleškega min. predsednika o brezuspešnosti ruhrske akcije. Ako se bo nadaljevala sedanja politika, ne bo nobenih reparacij, niti za Anglijo, niti za kako drugo državo. Nemčija je zadnjih pet let plačala deset milijard zlatih mark zavezniškom. To je ogromna vsota, ako se pomisli, da je Nemčija izgubila vse svoje kolonije, dve tretjini svojih najbogatejših pokrajin in vse svoje brodovje. Reparacijska plačila so se vsled nestrpnosti ali tudi drugih vzrokov ne samo odgodila,

temveč morebiti tudi popolnoma onemogočila. To pa je zelo velika napaka.

Amerika. Politika novega predsednika Coolidgeja, ki je že nastopil mesto svojega prednika Hardinga, se ne bo dosti razlikovala od dosedanje ameriške politike. Mogoče je, da bo novi predsednik še odločnejše zavzemal stališče, naj se Amerika ne vmešava v evropske razmere. Novi predsednik Zedinjenih držav je že izjavil v nekem razgovoru, da bo Amerika šele tedaj zavzela stališče napram reparacijskemu vprašanju, kadar jo bodo zavezniki izrecno pozvali, naj izreče svoje mnenje.

POLITIČNE VESTI.

+ Reforma našega šolstva. Minister za prosveto g. Miša Trifunović je izjavil novinarjem, da bo jeseni predložil narodni skupščini nov zakon o osnovnih šolah, o srednjih šolah in o univerzah. S sprejetjem teh zakonov bo prenehala veljava vseh dosedanjih zakonov in dobili bomo enoten prosvetni sistem za celo državo. Določena je komisija, ki je sestavljena iz članov znanstvene akademije, iz univerzitetnih profesorjev, iz srednješolskih profesorjev, učiteljev, iz oseb iz pridobitnih krogov itd., ki bo v začetku prihodnjega leta začela z delom, da se izenači prosvetni sistem v vsej državi, ki bo obsegal vse prosvetne institucije. Nove gimnazije se ne bodo otvarjale, če ne bodo izpolnjeni vsi potrebni zakoniti pogoji. Po novem zakonu o srednjih šolah sta predvidena v glavnem dva sistema, realni in gimnazijski. Čisto humanističnih šol ne bo. Šolska centralizacija ne bo popolna, ker bo en del prosvete po ukinjenju pokrajinskih uprav prenešen na oblasti. Kar se tiče narodnih manjšin, bodo ostale pod državnim nadzorstvom. — Kakor je videti, se bliža centralizacija tudi na prosvetnem polju. »Slovenec« in »Domoljub« bosta seveda trdila, da se bližamo avtonomiji. Kdo še verjame? Klerikalne avtonomije ne bomo dočakali. Edino upanje je še, da jo bomo videli naslikano, ko se bo vršil nov volilni boj za narodno skupščino. Pa tudi do takrat je še daleč!

+ Za avtonomijo. Zadnji »Avtonomist« se zavzema za to, da bi se osnoval nekak narodni svet zastopnikov vseh avtonomističnih strank in struj v Sloveniji, češ da avtonomija ni samo klerikalna zadeva, ampak splošno slovenska. Avtono-

misti, ki niso pristaši SLS, a so njene kandidate pri zadnjih volitvah vseeno volili, zapeljani po klerikalnih avtonomističnih obljubah, spoznavajo namreč, da je boj za avtonomijo Slovenije pod patronanco dr. Korošca in tovarišev v zelo slabih rokah in zelo nesiguren. Dokaz za to so našli tudi v Markovem protokolu, kjer ni o avtonomiji niti govora, pač pa samo o klerikalnih koritih.

+ Kdaj se vrnejo slovenski vojniki iz domov iz Macedonije? Vsled energičnega posredovanja poslancev Jugoslovanskega kluba gg. Škulja in Kremžarja ter tovarišev se vrnejo slovenski vojniki iz Macedonije in od drugod domov **takoj**, — ko odslužijo svoj predpisani 18 mesečni rok službe. To se poroča iz popolnoma zanesljivega vira in je to že svojčas obljubil vojni minister omenjenima poslancema. Pa pravijo, da naši poslanci ne drže danih obljub!

+ Dr. Breje poslanec? Belgrajski listi so poročali pred dnevi, da namerava posl. Stanovnik podati ostavko in da pride na njegovo mesto v parlament dr. Breje, bivši predsednik pokrajinske vlade v Sloveniji. Mi smo že prej prerokovali, da se bo tako zgodilo. Ko je dr. Breje uvidel, da ne bo nič s stolčkom na pokrajinski upravi, se je pričel puliti za poslansko mesto. Nekateri ljudje čutijo pač v sebi poklic za vodilna mesta in taka čustva se ne odpravijo samo z lepo besedo.

+ Redukcija uradništva se polagoma izvaja. O redukciji ministrov doslej še ni govora.

+ Kongres socialistične stranke v Celju. V nedeljo se je v Celju vršil v hotelu »Union« izreden kongres socialistične stranke za Slovenijo, na kateri so se združile doslej razbite frakcije v enotno socialistično stranko. Bernotova skupina se kongresa ni udeležila. Za predsednika nove stranke je bil izvoljen Petejan iz Maribora. Bernotova skupina je s tem kongresom prenehala biti del socialistične stranke Jugoslavije. Bernot je to stranko toliko časa čistil, da je tudi sebe iz nje izčistil. Njegovo izključevanje socialistov iz stranke je šlo tako daleč, da jih je bila večina izven oficijelne stranke, končno pa so ti izključenci prevladali in se združili proti Bernotu. Tako beleži politična zgodovina Slovencev dogodek, ki je za nevtralnega opazovalca nadvse zabaven. Za Bernota je seveda žalosten.

+ Koruza. Posl. Škulj je z izvirnim poročilom iz Belgrada svoječasno razglasil v »Slovencu«, da je

preskrbel za pasivne kraje v Sloveniji gotovo število vagonov koruze. Ta koruza je sedaj tu, seveda je sedaj nihče ne dobi zastonj, ampak jo bo moral plačati. Pa nič za to, vsa čast g. Škulju, ki ga pa obenem opozarjamo, da beremo v »Jutranjih Novostih« tole: »Glavno tajništvo NRS sporoča vsem svojim krajevnim organizacijam, da se nahaja 30 vagonov koruze, ki jo je preskrbela NRS po g. min. n. r. dr. Županiču ter na urgenco velikega župana dr. Lukana v skladiščih Žitnega zavoda v Ljubljani.« Kdo je torej pripeljal koruzo? Ali g. Škulj, ali dr. Županič in dr. Lukan? Pa ne, da bi hoteli gg. radikaleci g. Škulju koruzo odjesti? Pustite mu vsaj koruzo, saj je poročal, da je uspešno interveniral!

+ Likvidacija pokrajinske uprave v Sarajevu. Zagrebški »Hrvat« poroča, da je pokrajinska uprava v Sarajevu prejela od notranjega ministrstva naredbo, naj z ozirom na sklep ministrskega sveta izvede likvidacijo. Nekateri posle pokrajinske uprave bo prevzelo notranje ministrstvo, druge pa veliki župani. Po likvidaciji pokrajinske uprave v Sarajevu se ima izvesti likvidacija pokrajinske uprave v Zagrebu in ž njo vred razdelitev na oblasti.

+ Pogajanja z Italijo zopet odgojena? Kakor poročajo iz Rima, je paritetna komisija zopet prekinila svoje delo. Vzrok temu so ista vprašanja, ki so že prej onemogočila pogajanja v Opatiji. Kakor znano, ima paritetna komisija po st. margherit-skem dogovoru nalogo, da uredi reško državo in določi na podlagi rapalske pogodbe njene meje. Italijani so delali že spočetka paritetni komisiji nepremostljive težkoče, ker so oporekali komisiji pravico, določiti meje reške države. Vprašanje baroškega pristanišča in Delte je z rapalsko pogodbo rešeno na jasn način. Italija pa je skušala izogniti se temu vprašanju. Nesporna suverenost naše države nad Barošem in Delto ovira Italijo pri njenih načrtih, onemogočiti naš vpliv na Jadranskem morju. To je tudi vzrok, zakaj še nista do danes Baroš in Delta ločena od Reke. Italija je istočasno sprožila tudi vprašanje italijansko-jugoslovanskega konzorcija, ki naj bi upravljal celotno reško luko. Ker so naši delegati odklonili z nepobitnimi dokazi neumestnost takega predloga, so Italijani opustili ta načrt, skušali so pa ločiti politična vprašanja od gospodarskih. Hoteli so, naj bi gospodarska vprašanja rešila paritetna komisija, politična pa naj bi se rešila naravnost z vlado v Belgradu. Ita-

lija je skušala doseči, da bi se sklepi rapalske pogodbe glede Delte in Baroša ne obravnavali posebej, temveč skupno s celotnim reškim vprašanjem. Naša delegacija bo odpotovala v Belgrad, da stopi v stik z vlado in posvetovalnim odborom in da dobi vsa potrebna navodila glede vseh italijanskih predlogov. Iz italijanskih virov se tudi poroča, da bo reško vprašanje rešeno takoj po povratku jugoslovanskih delegatov v Rim, kar bi se imelo zgoditi že 21. t. m. Z druge strani in sicer iz Belgrada se poroča, da delo paritetne komisije ni prekinjeno in da razširjajo te vesti italijanski fašistijski listi samo z namenom, da bi pripravili ugoden teren za Mussolinijevo namero, najti primeren način za aneksijo Reke.

+ Obisk kraljev male antante pri Masaryku. Praški listi javljajo, da prideta koncem avgusta na Češkoslovaško jugoslov. kralj Aleksander in rumunski kralj Ferdinand na obisk k predsedniku Masaryku.

+ Jugoslovanska delegacija v društvu narodov. Septembra se vrši zasedanje društva narodov. Jugoslavijo bodo zastopali: zunanji minister dr. Momčilo Ninčić, bivši minister pravde dr. Laza Marković in Milutin Jovanović, naš poslanik v Berlinu. Kot namestniki delegatov in kot strokovnjaki so določeni: pomočnik ministra za promet Avramović, narodni poslanec Vasa Jovanović in Milorad Stražnički, vseučiliški profesor v Zagrebu. Dr. Ninčić bo zapustil Ženevo v sredi zasedanja, da bo mogel prisostvovati delu v skupščini. Kot namestnik bo ostal dr. Laza Marković.

+ Ruski delegati v Belgradu. V Belgrad je došla ruska delegacija, 12 oseb, ki se je nastanila v hotelu Palace. Trdi se, da je delegacija sovjetske Rusije došla pod pretvezo misije Rdečega križa in da bo stopila z našo vlado v pogajanja radi trgovsko-gospodarskih in politično-diplomatskih vprašanj.

Delovni program ministrstva za kmetijstvo.

Pretekli teden je minister za kmetijstvo Krsta Miletič sprejel zastopnike časopisja, napram katerim je podal nekaj izjav o svojem delovnem programu. Minister ni razvil obširnega delovnega programa, temveč samo posamezne njegove dele, ki se tičejo prevsem južne Srbije in Vojvodine. Minister je naglašal, da bo posvečal glavno pozor-

nost južni Srbiji, kjer hoče ustanoviti več praktičnih sadjarskih šol za pospeševanje vinogradništva in sadjarstva. Živinoreja v južni Srbiji stoji na zelo nizki stopnji. Za pospeševanje živinoreje se bo nabavilo več plemenske živine, da se zboljša pasma. Minister namerava posvetiti tudi pozornost vodnotehničnim napravam v južni Srbiji. V Vojvodini namerava skrbeti za to, da bodo pravilno in redno funkcionalne vodne zadrage. Ustanovila se je komisija, ki ima nalogo, da pregleda te vodne zadrage. Da bi mogle čimbolj razviti svojo delavnost, jim je dovolil dva milijona dinarjev posojila za dobavo raznega gradiva. Ta komisija bo pregledala vse prekope in vodne sesalke v Vojvodini, da ugotovi, kje so potrebne poprave za izpopolnitev vodnotehničnih naprav, določenih za povzdigo kmetijstva. Ta dela morajo biti končana do jeseni. Pri teh delih bo sodelovalo tudi ministrstvo za agrarno reformo. Končno je omenil minister, da smatra pospeševanje živinoreje in sadjarstva v Južni Srbiji ter melioracije v Vojvodini za najvažnejši cilj svojega poslovanja, da pa bo posvečal potrebno pozornost poljedelskim razmeram tudi v drugih pokrajinah države.

To, kar je povedal minister za kmetijstvo, je jako malo. Umevno je, da navaja v svojem delovnem programu v prvi vrsti pokrajine, kjer ima radikalna stranka močno zaslombo, neumevno pa, da skoro popolnoma prezre druge pokrajine, kjer nima naše kmetijstvo reševati nič manj perečih vprašanj kakor v južni Srbiji in Vojvodini.

Tudi slovensko kmetijstvo ima nešteto vprašanj, ki ga teže, vendar pa je skoro popolnoma prepuščeno samopomoči. Res je, da nima slovenski kmet pričakovati zadostne podpore od svojega sedanjega zastopstva v narodni skupščini, kar nam je pokazalo dosedanje njegovo delo po volitvah, vendar pa bi bilo vseeno pričakovati od ministrstva za kmetijstvo, da bi ne glede na to, kakšne zastopnike ima Slovenija v narodni skupščini, razvil tudi glede te pokrajine podrobnejše svoj delovni program, ker tudi slovenski kmet doprinese žrtve za državo in sorazmerno neravno majhnih.

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

INOZEMSKÉ VESTI.

*** Nova nemška vlada.** Nemški državni kancelar dr. Cuno je 12. t. m. radi opozicije socialistov predložil državnemu predsedniku Ebertu svojo demisijo, češ da zahtevajo sedanje razmere v Nemčiji krepko vlado na široki podlagi, da se okrepi odpor proti okupaciji Poruhra in prepreči komunistično rovarjenje. Predsednik Ebert je sprejel demisijo Cunovega kabineta in poveril takoj s sestavo nove vlade poslanca nemške ljudske stranke, dr. Stresemanna. Dr. Stresemann je pričel takoj pogajanja s strankami in je zvečer državni predsednik odobril ministrsko listo ter imenoval dr. Stresemanna za državnega kancelarja. Novi kabinet je sestavljen nastopno: Državni kancelar in provizorični zunanji minister Stresemann (nemška ljudska stranka), podkancelar in minister za obnovo Robert Schmidt (socialni demokrat), minister za državno brambo dr. Gessler (demokrat), notranji minister dr. Sollmann (socialni demokrat), finančni minister dr. Hilferding (socialni demokrat), minister za gospodarstvo dr. Raumer (nemška ljudska stranka), minister za zasedena ozemlja, bivši vrhovni predsednik renške province dr. Fuchs, pravosodni minister univerzitetni prof. dr. Radbruch (socialni demokrat), minister za pošte dr. Giesbert (centrum), prometni minister Oeser (demokrat), prehranjevalni minister dr. Luther (nemška ljudska stranka), delovni minister dr. Braun (centrum).

*** Vsak dan 20 bilijonov mark.** V Nemčiji natiska vsak dan 55 tiskarn s 30.000 delavci 20 bilijonov mark, vendar pa vlada pomanjkanje denarja. Draginja neprestano narašča ter stane funt mesa 600.000 do 700.000 mark.

*** Cene na nemških železnica** se povišajo z 20. avgustom za osebni in tovorni promet za 500 odstotkov.

*** Velika poneverjenja v Bratislavi.** »Narodni Listy« poročajo, da je državna revizija mestne uprave v Bratislavi razkrila škandalozne razmere. Primanjkljaj mesta se je v treh letih povečal za 90 milijonov čeških krou. Deloma se sploh niso vodile nobene knjige. Državno pravdnštvo je uvedlo preiskavo.

*** Obsodba bivših ministrov Stambolijskijeve vlade.** V Plevni je bila 11. t. m. izrečena obsodba proti nekaterim ministrom bivše Stambolijskijeve vlade, ki so sodelovali pri pripravah za revolucijo proti vladi Cankova. Štirje ministri so bili obsojeni na smrt, dva na dosmrtno ječo, ostali na 3 do 5 letno ječo, medtem ko jih je bilo devet oproščenih.

* **Italija se boji osamljenja.** Delegati italijanske vlade v društvu narodov so vložili protest proti načrtu o zmanjšanju oboroževanja. Italija se izjavlja proti temu načrtu, češ da se med posameznimi državami sklepajo tozadevne pogodbe in da more priti do tega, da se posamezne države združijo na škodo drugih. Iz tega sledi, da se čuti Italija v Evropi osamljeno in da hoče vplivati na društvo narodov, da bi delalo za onemogočenje zvez med raznimi državami.

* **Za izboljšanje belgijske valute.** Med belgijsko narodno banko in francoskimi finančniki se vodijo pogajanja za najetje belgijskega posojila v Franciji v višini 400 do 500 milijonov frankov. Posojilo bi služilo za izboljšanje belgijske valute. Belgija se v to svrhu pogaja tudi v Angliji za najetje posojila.

Renska republika.

»Koelnische Zeitung« je prinesla pred dnevi odkritja o zvezah Francije z renskimi separatisti. Po poročilih tega lista, je francoski ministrski predsednik Poincaré imenoval takoj po zasedbi ruhrskega ozemlja posebno komisijo, ki naj bi rešila vprašanje Porenja v francoskem zmislu najkasneje do jeseni 1. 1923. Za predsednika te komisije je bil imenovan Francois Poncet, ki ima svoj sedež v Duesseldorfu in ki je star prijatelj in zaupnik Poincaréja. Glavna člana te komisije sta tudi profesor Boucher in finančni strokovnjak Hochschiller. Z vzdrževanjem zvez z obstoječima renskima separatističnima skupinama Smeetsa in Dortena je bil poverjen časnikar Maethes. Poncet je imel nalogo, združiti vse nemške separatistične stranke. Za rešitev renskega vprašanja so na razpolago tudi ogromna denarna sredstva. Kakor trdi »Koelnische Zeitung«, bi se imela renska republika osnovati pod varstvom francoskih bajonetov v Duesseldorfu in po Poincaréjevem načrtu že 14. junija. Francoske čete so bile pripravljene, da bi posredovale v danem slučaju, vendar se na načrt ni uresničil, ker je nastal med separatisti Smeetsa in Dortena razdor. Kakor trdi navedeni list, se nameravajo odposlati v inozemstvo posebne deputacije, opremljene s francoskim denarjem, ki naj bi uvedle propagando za rensko republiko.

Vesti o osnovanju renske republike niso nove. Verjetno je, da bi bila taka republika Franciji ljuba, ker bi Francija gotovo rada vi-

dela, ako bi se osnovala med njo in Nemčijo nekaka vmesna država, da bi tako čimbolj zavarovala svoje meje pred nemško revanšno politiko, ki se je Francija boji. Ta republika naj bi se osnovala pod francoskim protektoratom in je tozadevno gibanje zbujało v nemških vladnih krogih že precej skrbi.

Separatistično gibanje v Porenju vodita Dorten in Smeets. Dr. Dorten je bil prej državni pravdnik in pruski rezervni častnik ter je bil eden največjih propagatorjev osnovanja renske republike. V zadnjem času pa je izgubil precej na ugledu in so se tudi francoski krogi pričeli odvracati od njega. Za veliko resnejše smatrajo gibanje pod vodstvom Smeetsa, ki je znal z veliko spretnostjo izrabiti gospodarske težkoče in nezadovoljstvo prebivalstva. Francozi, ki so spoznali, da bi mogli skovati iz Smeetsove akcije zase kake koristi, so se hitro postavili na stran njegove propagande. Obrt. in kmet. srednji stan v Nemčiji trpi v Porenju vsled gospodarskih težkoč ravnotako kakor povsod drugod v Nemčiji. Vsled franc. zasedbe so te gospodarske težkoče morebiti še večje, kakor pa drugod. S propagando proti nepriljubljenim odredbam državne in pruske vlade si je Smeets pridobil veliko število pristašev. Naraščajoči gospodarski pritisk in odrezanost od ostale nezasedene Nemčije ne pospešujeta samo tega nezadovoljstva, temveč tudi mnenje, da bi se z drž.-pravnimi izpremembami doseglo znosnejše in boljše življenje. To je v današnjem materialističnem pojmovanju gospodarskih razmer popolnoma umljivo. Prebivalstvo Porenja sodi, da bi se z osamosvojitvijo od Nemčije ne rešilo samo tuje okupacije, temveč tudi raznih težav, ki tlačijo danes nemško državo, in za to je čimdalje bolj pristopno separatističnemu gibanju.

Francoska propaganda pospešuje zelo spretno to gibanje. Na zunaj ni videti posebne nevarnosti, v resnici pa pridobiva misel samostojne renske republike vedno večji krog. Pri sedanjih razoranih gospodarskih razmerah, ki vladajo v Nemčiji, je popolnoma naravno, da pridobiva separatistično gibanje v Porenju na obsegu, in naravno je tudi, da podpira Francija to gibanje. Mogoče zavlačuje Francija tudi nalašč sama rešitev ruhrskega vprašanja, ker ve, da lahko z zasedbo Poruhrja in Porenja izvaja neposreden vpliv na separatistično gibanje v Porenju.

Kako se bodo dogodki razvijali v tem pogledu, je seveda odvisno od splošnega položaja v Nemčiji in od nadaljnjega razvoja ruhrskega vprašanja. Vsekakor nas čakajo na zahodu še zanimivi dogodki.

DNEVNE VESTI.

— **Naročnike, ki so z naročnino na zaostanku, vljudno pozivamo, da jo poravnajo po položnicah, ki so jih že prej prejeli, da se jim pošiljanje lista ne bo prekinilo. — Uprava.**

— **Rumunski prestolonaslednik na Bledu.** Te dni prideta na Bled rumunski prestolonaslednik in princesa Irena ter ostaneta tam nekaj dni.

— **40-letnico ustanovitve** praznuje prostovoljno gasilno društvo v Horjulu v nedeljo dne 19. avgusta 1923. Spored: 1. Ob 10. uri sprejem gostov pred gasilnim domom, nato odhod k sv. maši. 2. Po sv. maši obhod po vasi in dekoriranje 40-letnih članov društva. 3. Obed po gostilnah. 4. Ob 3. uri pričetek vrtnih veslice na vrtu gostilničarja Čepona s sledečim sporedom: šaljiva pošta, srečolov, ameriški zapor, kavarna, šotori in prosta zabava. Svira godba iz Viča. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo cevi in orožja, se preplačila hvaležno sprejmejo.

— **Most na prekmurski železnici.** Za zgradbo mosta cementne konstrukcije na železniški progi med Murško Soboto in Ormožem je dovoljen kredit šest in pol milijona dinarjev. Gradba mosta je poverjena neki slovenski tvrdki.

— **Domače sodarsko delo.** Tvrdka Hynčik in Kralj v Sp. Šiški je izdelala za papirnico v Goričanah 14 m visoko kad iz mecesnovega lesa, ki meri 38.864 litrov. Sestavljena je iz štirih kosov in jo bodo že prihodnji teden montirali v Goričanah. Kad se bo rabila za razkajanje žveplene kisline in je široka spodaj 208, zgoraj pa 168 cm in napravljena iz 8 cm debelega lesa.

— **Ne približujte se municijskim skladiščem!** Pokrajinska uprava za Slovenijo objavlja: Prebivalstvo je bilo že večkrat od uradne strani opozorjeno, naj se v lastnem interesu ponoči ne približuje municijskim skladiščem, ki se nahajajo v okolici Ljubljane. Kljub temu prihajajo še vedno poročila, da prebivalstvo ne vpoštevata teh opozoril. Zaradi tega se prebivalstvo mesta Ljubljane in okolice ponovno opozarja na to, da je strogo prepovedano ponoči se približevati municijskim skladiščem in da imajo straže strogo povelje vsakega, ki ga dobijo v bližini teh skladišč, prijeti ter ga odvesti na komando mesta v Ljubljani.

— **Izročitev najvišjega češkoslovaškega odlikovanja kralju Aleksandru.** V soboto je češkoslovaški poslanik Jan Šeba predal na Bledu kralju Aleksandru veliki knjiž reda Belega leva, ki je najvišje odlikovanje češkoslovaške republike.

— **V Rogaški Slatini** so sedaj na oddihu ministri general Pešić, Srškić, Janković, Uzunović in pooblaščen minister Gavrilović.

— **Pogreb Vatroslava Jagića.** V nedeljo dopoldne se je vršil v Varaždinu ob ogromni udeležbi prebivalstva pogreb na Dunaju umrlega slavnega slavista Vatrosl. Jagića. Posmrtni ostanki pokojnika so bili položeni na mrtvaški oder v gledališkem foyerju. Vse mesto je bilo odeto v črtno, svetiljke zavite v črni flor. Sprevod je vodil zagrebški nadškof dr. Bauer. Z balkona gledališča so se poslovili od velikega učenjaka imenom Jugoslovenske akademije in zagrebškega vseučilišča profesor dr. Ivšić, zastopnik Srbske akademije dr. Belić, zastopnik praške univerze dr. Pastorek in rektor ljubljanskega vseučilišča dr. Ušeničnik. Vsi govorniki so naglašali neprecenljive zasluge dr. Jagića na polju slavistike. Pred vhodom na pokopališče sv. Florijana, kjer še počivajo pokojnikovi starši, so se razvrstile številne korporacije, dijaki, meščanska garda in Sokoli. Ob grobu so se poslovili od pokojnika vseučiliški profesor dr. Matija Murko, prof. Bazala za Matico Hrvatsko in Društvo hrvatskih književnikov, dr. Srkulj za zagrebško občino in številni drugi govorniki.

— **Kdaj se prične šolski pouk?** Višji šolski svet v Ljubljani je v senci 9. t. m. sklenil, da se začne šolsko leto na osnovnih šolah v celi Sloveniji (kakor v celi državi) dne 1. septembra. Ta dan so vpisovanja, dne 3. sept. šolske maše, dne 4. sept. se prične redni pouk. To velja tudi za osnovne šole v mestih, kjer so srednje šole. Na srednjih šolah samih pa prične šolsko leto dne 10. septembra.

— **Industrijsko-obrtna vzorčna izložba** v Mariboru se je otvorila včeraj dne 15. t. m.

— **Iz živinozdravniške službe.** Ostavko na državno službo v področju pokrajinske uprave za Slovenijo je podal diplomirani živinozdravnik Vekoslav Štibler, ki nastopi takoj mesto asistenta na medicinski kliniki veterinarske visoke šole v Zagrebu.

— **Zvišanje cen trboveljskega premoga.** Kakor poročajo, je dovolil ministrski svet na predlog prometnega ministra, da se smejo povišati cene trboveljskega premoga, ker je Trboveljska premogokopna družba baje dokazala, da so stroški proizvodnje večji, kakor so bili označeni v pogodbi. Do-

Somišljeniki, prispevalje v tiskovni sklad!

slej je veljala tona trboveljskega kosovnega premoga 225.50 dinarjev, sedaj pa se cena zviša pri toni za 13 dinarjev 13 par. Premog iz drugih premogovnikov velja 208 dinarjev za tono. V zadnjih treh mesecih so državne železnice porabile 119.466 ton premoga. Čudno je, da dovoljuje vlada trboveljski družbi zvišanje cen premoga, dasi še ni končana rudarska stavka. Vlada daje tako iz rok sredstva, s katerimi bi mogla vplivati na ugodno rešitev spornih vprašanj med stavkajočimi rudarji in Trboveljsko premogokopno družbo.

— **Iz parlamentarnega življenja.** Kakor poročajo, poslanec Stanovnik ne bo potoval v Karlove vari, ker mora biti osebno navzoč pri oddaji svojega mandata v roke dr. Brejca. V Karlove vari pa bo potoval Pašić, ki dr. Korošca že zelo težko pogreša. Ob tej priliki bo Pašić vrnil dr. Korošcu Markov protokol. Še ni gotovo, ali bo dr. Korošec sprejel Markov protokol, ker se odgovornosti zanj branijo sedaj celo tisti, ki so ga podpisali. Zato je mogoče, da bo obležal Markov protokol še nadalje v žepu g. Pašića, če ga ne bo morebiti porabil za kake druge namene. Kake namene Pašić goji, je še politična tajnost, vendar pa je gotovo, da je usoda Markovega protokola že — zapečaten. Še »Slovenec« ga več ne brani, dasi je v najožjem duševnem sorodstvu z njim. »Kar je, to je« pravi tisti, ki šepa, in vsi klerikalni politikarji z njim. Pa so bili Ribničani že bolj pametni. Ti so mero za žlice od ust vzeli, klerikalni politiki pa po svojih željah, za to pa sedaj jesti ne morejo!

— **O Radiću,** ki je nekam odpotoval, pišejo vsi listi, za Janeza Brodarja pa nobeden nič vpraša. Čuden svet! Ali Brodarja Kmečka zveza nič ne pogreša? Naj bi vsaj njej povedal, zakaj še ni davkov odpravil in zakaj so se za šestkrat povišali?!

— **Prebivalstvo Slovenije.** V Sloveniji, ki šteje 1.056.464 prebivalcev, je bilo leta 1922. sklenjenih 9019 zakonov. Novorojencev je bilo 32.403 (med temi 3666 nezakonskih), umrlo pa je 20.437 oseb. Prirastek prebivalstva je torej v preteklem letu znašal 11.966 oseb. Samomorov je bilo 128: ustrelilo se je 41 oseb, obesilo 59, zadušilo 5, vtonilo 14, žile si je prerezalo 5 oseb; 2 osebi sta našli smrt pod vlakom, 2 pa sta si prerezali vrat. Umorov in ubojev je bilo 73, detomorov 6.

— **Ponarejeni 10 dinarski bankovci.** V prometu so se pojavili ponarejeni desetdinarski bankovci. Največja razlika med ponarejenim in praviim je v tem, da so na ponarejenem številke serije (levo) znatno manjše od števil-

bankovcev (desno), med tem, ko so na pravem številke serij skoraj enako velike kakor številke bankovca. Spirale, ki so naslonjene na voglih kvadratov (zadnja stran bankovca) so na falsifikatih položene ena proti drugi, na pravih bankovcih pa ena za drugo.

— **Promet preko Avstrije.** Na prometni konferenci, ki se je vršila predtekli teden na Bledu med delegati prometnih ministrstev Češkoslovaške, Italije, Avstrije, naše države in uprave južne železnice, se je med drugim podpisala konvencija o direktnem prometu tovornih vozov med vsemi navedenimi državami.

— **Za vojne sirote.** Ministrstvo za socialno politiko je dovolilo 600.000 dinarjev kredita fondu za vojne sirote. Denar se bo porabil za nabavo zimске obleke.

— **Dvojno povišanje cen v osebnem in tovornem železniškem prometu.** V prometnem ministrstvu se pripravlja nova železniška tarifa. Nova tarifa bi morala stopiti v veljavo že 1. avgusta, pa se je morala odgoditi na 15. septembra, ker ni bilo mogoče izvesti potrebnih priprav. Tarifa se poviša v osebnem prometu za 50—100%. V potniških vlakih se bo plačalo v III. razredu 30, v II. 60 in I. 90 par za kilometer vožnje. K temu se prišteje še 15% prometnega davka. Vsak kilometer na brzovlakih bo veljal v III. razredu 60, v II. 90 in I. 120 par. razen tega seveda še 15% prometnega davka. Za brzovozno in tovorno blago se poviša tarifa tarifa za 100%. — Plače železničarjem se seveda ne bodo povišale v istem razmerju. To je že stara pesem. Država daje najlepši zgled, kako se mora delati draginja.

— **Prijave dolgov v a. o. kronah.** Generalni inspektorat ministrstva financ objavlja: Pozivajo se zainteresirane osebe in ustanove v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, da najpozneje tekom enega meseca od objave tega poziva prijavijo na finančne delegacije svojega področja, pozivajoč se na br. 30.879, sedanje stanje dolgov in terjatev prebivalcev kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev našega državljanstva v avstroogrskih kronah pred 10. aprilom 1919 napram pravnim osebam, kakor tudi trgovskim krogi, ki imajo v Italiji svoj sedež ali svoje podružnice. Posebej se omenjajo dolgovi in terjatve prebivalcev kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev brez razlike državljanstva v točki prvi, ki so nastali po 10. aprilu 1919. leta, a ki so po tem datumu na kakršenkoli način izplačani. V prijavi je treba navesti točen naslov upnika ali dolžnika, dobo dolgov in terjatev, ke-

daj je terjatev ali dolg nastal, pravni naslov dolga ali terjatve in kje je imela oseba, ki je prijavila svoj dolg ali terjatev, stalno bivališče 10. aprila 1919. leta.

— **Izvoz tobaka.** Uprava monopolov računa, da bo vrednost izvoza tobaka znašala letos 6 milijonov dinarjev.

— **Poslanec Ivo Evetović †.** V petek je umrl v Novem Sadu narodni poslanec, župnik Ivo Evetović, ki je pripadal bunjevski skupini v Jugoslovanskem klubu. Na njegovo mesto pride v skupščino seljak Franjo Ješnjak.

— **Otvoritev industrijsko-obrtne razstave v Novem Sadu.** V soboto dopoldne je bila v Novem Sadu otvorena I. pokrajinska industrijsko-obrtna razstava. Na razstavi so razstavili svoje produkte industriji in obrtniki iz cele Vojvodine. Otvoritve se je udeležil trgovski minister dr. Kojić.

— **Pregled invalidov.** Minister za socialno politiko je določil posebno komisijo, ki bo izvršila pregled invalidov v naslednjih mestih: v Belgradu, v Kragujevcu, v Nišu, v Skoplju, na Cetinju, v Mostaru, v Sarajevu, v Osijeku, v Zagrebu in v Ljubljani. Člani za ljubljansko komisijo so sledeči: dr. Jovan Milosavljević, sanitetni polkovnik, dr. Anton Breclj, zdravnik inspektor, Sabin Gaurić, predsednik prvostopnega sodišča v Leskovcu in podpolkovnik Nedeljković.

— **Obisk šolskih maš.** Oddelek za prosveto in vere v Zagrebu je v sporazumu s hrvatskim episkopatom ukinil obvezno obiskovanje šolskih maš. Samo procesije na Telovo se mora šolska mladina obvezno udeležiti.

— **Izmenjava 10 dinarskih bankovcev.** Ministrstvo financ je sklenilo, da se vzamejo iz prometa novčаницe po 10 dinarjev državne izdaje iz leta 1919. To se izvrši v teku 10 mesecev. Iz prometa vzete novčаницe se bodo nadomestili z novimi novčаницami Narodne banke. Skrajni rok za to zamenjavo traja do 10. junija 1924. Zanimivo je, da se bodo sedaj vzele iz prometa vse novčаницe državne emisije iz leta 1919. Ze prej se je to zgodilo z novčаницami po 20 in 50 dinarjev. Vse te novčаницe so slabo izdelane in se dajo lahko ponarejati. Novčаницe, ki se imajo sedaj vzeti iz prometa, imajo na prvi strani sliko kovača in podpis takratnega ministra financ g. dr. Momčila Ninčiča.

— **Tujski promet.** Slovenija, zlasti Gorenjska z Bledom, postaja vedno bolj privlačna za razne letovičarje in se tujski promet čimdalje bolj razvija. Da je tujski promet za naše narodno gospodarstvo velike važnosti, ni treba še posebej poudarjati, gotovo pa je, da se z različnimi uradnimi šikanami in netočnostmi v železniškem prometu in voznih redih ne pospešuje tujskega

prometa, ker se zbuja v tujeih nezadovoljstvo in slaba sodba o naših razmerah. Značilno v tem oziru je pismo, ki ga je priobčil v soboto »Zagreber Tagblatt« od angleškega generalnega majorja T. D. Pichlerja z Bleda. Pismo se glasi: »Namen prometa je tudi, da se spoznavajo razni narodi med seboj ter sklepajo prijateljske zveze. Za nas Angleže je dobro, da pridemo z našimi hrabrimi zavezniki v stik, kar tudi za Jugoslavijo ne more biti brez koristi. Potovanje po vaši lepi deželi pa se nam zelo otežuje. Navajam nastopne primere: Dne 4. maja t. l. sem bil na Bledu ter poslal slovesno pismo v Ljubljano na avstrijski konzulat s potnim listom, da mi preskrbi vizum za potovanje preko Avstrije v Meran. Odgovorilo se mi je, da je to nemogoče, ker moram imeti odobrenje od angleškega zunanjega urada, ako hočem posetiti Avstrijo. Radi tega sem se moral naslednji dan sam tja peljati, da sem pokazal avstrijski oblasti dovoljenje, ki je bilo vpisano v potnem listu. Dne 5. maja sta mi dva uradnika na kolodvoru v Ljubljani določeno izjavila, da dobim zvečer na Jesenicah zvezo z Beljakom, ako se popoldne odpeljem. Pri mojem prihodu na Jesenice pa sem zvedel, da to ni res, in sem bil prisiljen prenočiti v hotelu, ki se nikakor ne more imenovati prvovrsten. V juniju sem se vrnil na Bled. Na potovanju sem prenočil v spremstvu žene v Beljaku, kjer sem moral vstati ob 5. zjutraj, da sem dobil zvezo z Lescami ali Bledom. Dne 2. julija sem se hotel peljati v Sv. Lucijo-Tolmin v Italijo. Ker je stalo v voznem redu, da ima vlak, ki odhaja z Bleda ob 9.52, direktno zvezo z italijanskim vlakom, in mi je to potrdila tudi gospodična, ki mi je prodala vozni listek, sem se odpeljal s tem vlakom, nisem pa dobil ob svojem prihodu v Podbrdo direktne zveze in sem moral čakati v tem gnezdju celih pet ur. Pri povratku na Bled, sem moral kupiti vozni listek v Boh. Bistrici. Trikrat sem potrkal na okno in ko ga je končno uradnik odprl, me je naprosil, naj počakam pet minut ter zopet zaprl okno. Slednjič sem stopil skozi vrata v urad, kjer mi je dejal uradnik: »Prosim, čakajte vendar pet minut, da končam z obedom!« V večini držav so državne oblasti za občinstvo, v drugih pa je to ravno narobe. V teh seveda človek ne potuje rad. Nek ameriški admiral in njegova žena delita z nami stanovanje v vili na Bledu. Admiral je moral pri svojem prihodu na Jesenicah odpreti pri carinski reviziji vsak posamezen zavojček, toiletto njegove soproge pa je uradnik popolnoma preiskal na primeroma robat način. Take neprijetnosti ne pospešujejo

inozemskega tujskega prometa.« Iz pisma omenjenega Angleža, je jasno razvidno, kaj nam je treba. Več točnosti in uljudnosti! Nepotrebno, malenkostno šikaniranje nam odganja goste, ki prinašajo denar v našo deželo in ki nas sodijo po teh zunanostih, zakaj drugod na svetu ne poznajo takih manir. Tu bi bila potrebna nujna pomoč, ki bi ne koristila samo našemu ugledu, temveč vsemu potujočemu občinstvu.

— **Dohodki države od kaznovanih bank.** Finančno ministrstvo je naložilo denarni glob za prepovedane devizne in valutne špekulacije za 18.700.000 dinarjev. Od te vsote je bilo vplačanega do 1. avgusta 11.527.000 dinarjev.

— **Škoda vsled elementarnih neugod, toče, poplav itd.** v naši državi znaša po podatkih kmetijskega ministrstva letos 400 milijonov dinarjev.

— **Statistika veroizpovedi v naši državi,** katero je nedavno dovršilo ministrstvo za vere, izkazuje 5.529.261 pravoslavni 4.473. 877 katoličani, 1 milijon 379.687 muslimanov, 41.668 grkokatolikov, 216.769 evangelikov, 64.098 židov, 17.351 raznih drugih konfesij, 2024 brez konfesije.

— **Delo Pasteurjevih zavodov.** V prvih šestih mesecih tekočega leta se je zdravilo v naših Pasteurjevih zavodih 3024 oseb. Zavod v Nišu je imel 767 bolnikov, v Novem Sadu 1183, v Veliki Gorici 267, v Zagrebu 523 in v Sarajevu 272. Število popadenih oseb je zelo veliko in prekaša za nekaj stotin število ugrizenih oseb v istem času preteklega leta. Po podatkih iz posameznih zavodov je umrlo na steklini pet oseb. Dve osebi sploh nista bili v zavodu, ostale tri pa so došle prepozno.

— **Tihotapstvo zlata.** V Subotici so aretirali zlatarja Friedmanna, ki je s svojimi pomagači iztihotapil na Mažarsko za 300 milijonov dinarjev zlata.

— **Z našim aeroplanom pobegnil je iz Novega Sada ruski polkovnik Lojko,** ki je bil naš pogodbeni vojni avijatik, v spremstvu nekega drugega Rusa. Slutijo, da je odletel v Rusijo. Odnesele s seboj tudi denar, ki mu ga je dala tamošnja Orjuna za zgradbo aeroplana brez motorja. Pustil je pismo, da bo denar vrnil. Aeroplan, s katerim je pobegnil, stane poldrugi milijon dinarjev.

— **Viška letiña v Banatu.** Zagrebški »Riječi« poročajo iz Vrčca: Viška trta je letos obilno obrodila. Vinogradniki ponujajo vino po 1.50 Din liter, ker ga imajo v zalogi še velike količine. To pa je cena za dobro vino; vino slabše kvalitete se dobi še ceneje.

— **Razširjenje belgrajskega vodo voda.** Znano je, da je belgrajski vodovod nezadosten in da so višje ležeči deli belgrajskega mesta večji del dneva brez vode. Belgrajska občina bo se-

daj zaprosila vlado, naj ji dovoli nabaviti na račun reparacij za 9.500.000 zlatih mark gradiva za razširjenje vodovoda. Po izvršenih delih bi vodovod mogel dajati na 24 ur 90.000 kubičnih metrov več pitne vode.

— **Izraba vodnih sil v Črnigori.** Kakor poročajo, namerava skupina narodnih poslancev zaprositi za koncesijo v svrhu izrabe vodnih sil potoka Morače v Črni gori. S pomočjo neke amerikanske in neke nemške tvrdke se bo zgradila elektrarna z 25.000 do 30.000 konjskimi silami. Ta elektrarna bi preskrbovala Boko in Cetinje z električnim tokom, kakor tudi za pogon cestnih in žičnih železnic.

GOSPODARSTVO.

g **Malo znano, izvrstno domače sredstvo.** Kalij, tudi manganova sol imenovan, naj radi mnogolične uporabljivosti upošteva vsaka gospodinja. Ako se raztopi 10 g kalija v pol litru vode, se dobi temnordeča tekočina, od katere se vzame jedilno žlico na 5 l vode za razno uporabo v gospodinjstvu. Ako hočeš sveže meso, ali že očiščeno perutnino shraniti več dni, se umije v zgoraj navedeni svetlo-rdeči zmesi (1 žlica na 5 l vode) in vsaka gnjiloba je za nekaj časa izključena. Poleti, o veliki vročini, dobi včasih lijak jako neprijeten duh. Ako vliješ dva do trikrat na teden nekaj kalijeve raztopine v lijak ter ga poplakneš z mrzlo vodo, zgine vsak duh. V spalnici, posebno kjer so majhni otroci, naj bo vedno pripravljena posoda s kalijevo raztopino. Vsako rabljeno plenico deni takoj v lahno kalijevo raztopino do onega časa, da jo lahko opereš. Nočne omarice, ki so navzele neprijeten duh, očistiš, ako postaviš lonček s kalijevo raztopino vanj ter pustiš nekoliko ur v njem. — V sobah bolnikov postavi sklede z močno, temnordečo kalijevo raztopino, da se očisti zrak. V par urah postane tekočina rumenkasta, iz česar je razvidno, da vsrkava vse slabe snovi. Tudi za konzerviranje jaje je kalij izvrstno sredstvo. Raztopi 2 g kalija v 2 litra vode, zmešaj tekočino in položi jajca vanjo tako, da jih tekočina popolnoma pokriva. Po preteku ene ure se vzamejo jajca iz tekočine, dobro obrišejo, zavijejo v svilnat papir ali pivnik. Tako zavita jajca položi v zaboj ali košarico in jih shrani na suhem, ne premrzlem kraju. Tako konzervirana jajca ohranijo svoj okus tudi pol leta. Kalij se dobro rabi tudi za izpiranje ust in za grgranje, za kar je treba čisto svetle tekočine. Semintja položi tudi zobno krtačico in gobo v kalijevo raztopino ter poplakni s svežo vodo. S kalijem odpraviš tudi

uši vrtnic. Spomladi, ko se prikažejo popki, pomaži deblo in veje vrtnic s raztopino in pol g kalija in 1 in pol litra vode. Ker je kalij poceni in jako uporabljen, naj ne manjka v nobeni hiši, kjer se pazi na snažnost.

g **Da neso kure več jaje,** so dosegli v Zedinjenih državah Amerike, zlasti pa v Kanadi z umetno razsvetljavo kurnikov. V državi New York so delali zadnja leta na kakih sto perutninarskih farmah poizkuse z umetno razsvetljavo ter natančno zabeleževali uspehe. Vsa poročila govore o najboljših uspehih, zlasti pa z kmetijske univerze v New Yorku, ki dokazujejo, da se je z umetno razsvetljavo v kurnikih doseglo, da so nesle kokoši več jajc. V enakih razmerah so gojili sto kokoši iste pasme z umetno lučjo in sto kokoši brez razsvetljave. V 48 tednih so dosegli 13.537 ducatov jajc več v kurnikih z razsvetljavo kakor pa v onih brez nje. Kurniki so se razsvetljevali od mraka do 9. zvečer. Dobiček v produkciji jajc je trajal od 28. novembra celo zimo do 19. marca. Od 21. marca do 6. avgusta so kure ponehale leči in so imele manj jajc kakor pa v kurnikih brez razsvetljave. Od avgusta do novembra pa so imele zopet več jajc. Kokoši, ki so imele umetno razsvetljavo, so zglede v času svoje večje delavnosti 212.90 ducatov jajc. Od marca do avgusta so zaostale za 77.53 ducatov za drugimi, tako da je znašal čisti dobiček, kakor že omenjeno, 135.57 ducatov jajc. Za razsvetljavo je služila električna luč, vendar pa se lahko uporablja tudi plin, petrolej, špirit itd. Ugodni vpliv na produkcijo jajc obstoji v tem, da se kokošim skrajša z razsvetljavo noč, vsled česar imajo več prilike, da si iščejo hrane, ki prihaja na ta način v prid za tvoritev jajc. Škodljivih posledic za zdravje ni bilo nubenih.

g **Kmetijski pouk po deželi:** Oddelek za kmetijstvo priredi v drugi polovici meseca avgusta sledeča predavanja: V nedeljo, dne 19. avgusta: 1. V Begunjah, pri Lescah, o kmetijstvu, Sustič, 2. V Trbonjah, o živinoreji, Wernig, 3. V Stranica, o kmetijstvu, Štamberger, 4. V Hotiči, o živinoreji, Vojsk, 5. V Murskih Petrovcih, o sadjarstvu, Pavlica, 6. V Št. Jurju ob Ščavnici, o vinarstvu, Matjašič. V nedeljo, dne 26. avgusta. 1. V Ambrusu, o sadjarstvu in krmu, Kafol, 2. V Matjancih, o živinoreji, Pavlica.

g **Na zimski kmetijsko-gospodinski šoli v Repnjah** (p. Vodice na Gorenjskem) se prične novo šolsko leto s 15. oktobrom t. l. Šola traja 6 mesecev od 15. oktobra t. l. do 15. aprila 1924. V zavod, ki je v rokah šolskih sester iz reda sv. Frančiška, se sprejme 12 gojenk z vso potrebno oskrbo. Oskrboval-

nina znaša 400 Din na mesec. Prošnje za sprejem gojenk, ki morajo biti najmanj 16 let stare, je vlagati do 15. septembra t. l. pri vodstvu kmetijsko-gospodinske šole v Repnjah p. Vodice, Gorenjsko.

g **Vrednost denarja.** V Curihu velja 100 dinarjev 5 švic. frankov 87 centov. Na zagrebški borzi velja 1 dolar Din 92.50 do 93.25, 1 češkoslov. krona Din 2.73 do 2.74, 1 francoski frank Din 5.325 do 5.40, 1 italijanska lira Din 4 do 4.02.

Poštni promet v naši državi.

Min. za pošto in brzojav Vukičević je pretekli teden dal v javnost nastopne podatke o našem poštnem prometu.

Leta 1921 je znašal naš notranji poštni promet 151.749.192 pisem, od katerih je bilo 12.320.303 priporočenih. Paketni promet je znašal 1.059.574 kosov, vrednotna pisma 385.885 kosov, paketi z naznačeno vrednostjo 220.895. Nadalje so naše pošte prejele, oziroma odposlale 657.874 poštnih nakaznic, katerih vrednost je znašala 105.328.963 Din. Iz naše države je bilo odpremljenih preko meje 36.344.485 pisem, od teh 3.155.055 priporočenih, 40.356 navadnih paketov, in 42.240 paketov z naznačeno vrednostjo. Iz tujih držav je prišlo v našo državo 31.916.908 pisem, od teh je bilo 3.880.190 priporočenih, 351.168 navadnih paketov, 23.535 paketov z naznačeno vrednostjo.

Po vojni je poštni promet zelo občutno in naglo naraščal, tako, da je znašal pisemski promet leta 1920 štiriinajstkrat toliko, kakor leta 1919.

Leta 1919 je znašal pisemski promet v naši kraljevini 10.843.190 navadnih pisem, 6.094.345 priporočenih pisem, poštnih nakaznic v vrednosti 29.000.000 Din.

Leta 1920 je znašal naš pisemski promet 146.729.239 pisem, od katerih je bilo 10.314.414 priporočenih. Vrednost prometa s poštnimi nakaznicami je znašala 259.000.000 Din.

Po poslednjih statističnih podatkih je sedanje stanje naših brzojavnih prog sledeče:

V Srbiji in južni Srbiji odpada na 1 kvadratni kilometer 156 metrov žice.

v Črni gori	186
v Vojvodini	361
v Bosni	164
v Hrvatski	329
v Sloveniji	247
v Dalmaciji	374

Telefonske proge.

Na 1 kv. km odpada m žice
v Srbiji in južni Srbiji 184

v Vojvodini	622
v Bosni	144
v Hrvatski	346
v Sloveniji	245
v Dalmaciji	130
v Črni gori	77

Statistika lokalnega telefonskega omrežja.

Na 1 kv. km odpada	m žice
v Beogradu	38,5
v Cetinju	4,4
v Novem Sadu	358
v Sarajevu	37,5
v Zagrebu	284
v Ljubljani	132
v Splitu	39

Tekom tekočega leta je pričelo ministristvo pošte in telegrafa graditi veliko število brzojavnih in telefonskih linij. Od teh bo kmalu dogotovljena proga Beograd — Novi Sad — Subotica — Pešta.

Nadalje se gradita dve progi za zvezo z Romunijo. Beograd—Cetinje bo dogotovljena v kratkem času. Na progi Beograd—Niš se gradi 17 železnih in 3 bakrene proge. Železne proge se bodo uporabljale za notranji promet, bakrene pa izključno za zvezo z Bolgarijo in Grčijo.

Prav tako bodo kmalu dovršena dela na direktni progi Beograd—Ljubljana, kakor tudi na progi Beograd—Sarajevo—Split. Zveza z Solunom bo šla od Beograda preko Kragujevca—Kraljeva—Raške—Novoga Pazarja—Mitrovice—Skoplja—Djevdjelije v Solun.

Direktna proga Beograd z Ljubljano bo spajala Ljubljano in Beograd tudi z Dunajem, Trstom in Milanom, do čim bo imel Beograd zvezo s Prago preko Subotice.

Promet z avtomobili.

Do sedaj smo dobili na račun reparacij 40 avtoomnibusov, ki so razdeljeni na posamezne pokrajine sledeče:

Dalmacija je dobila 6 avtomobilov, ki oskrbujejo zvezo na progah Split—Zadvarje—Imotski; Zadvarje—Metković; Zadvarje—Sinj; Knin—Pribirske Mostine, Knin—Račac; Šibenik—Obrovac.

Bosna ima 6 avtomobilov, ki vozijo na progah Banja Luka—Okučak, Banja Luka—Jajce, Ustipača Goražda—Foča. Hrvatska je dobila 8 avtoomnibusov, ki vežejo Karlovac z Plitvički—Lapadom, Plitvička jezera s Senjem, pristanišče v Bakru z železniško postajo. Jelenje s Kastvom. Srbija je dobila samo dva avtoomnibusa, ki obujeta med Uroševcem in Prizrenom.

Brezžične postaje.

V naši kraljevini smo imeli dosedaj že precejšnje število brezžičnih

postaj, toda nobena ni mogla odpravljati vesti v večje daljave. Sedaj pa se gradi v okolici Beograda velika brezžična postaja, ki bo mogla občevati tudi z Ameriko. Ta velika postaja bo zvezana z narodno skupščino, tako da bodo posamezna uredništva itd. mogla s pomočjo posebnih aparatov, ki niso predragi, poslušati seje narodne skupščine.

Tržne cene.

Žito. Na zagrebškem žitnem trgu so bile 13. t. m. nastopne cene za žito z vojvodinske postaje: pšenica 340—385, koruza žolta 270—280, ječmen za pivovarne 280—300, za krmo 270—280, oves 270—280, fižol pisani 425—500, beli 425—500, moka pšenična »0« 575—600, »2« 550—575, »4« 525—550, za krmo 200, otrobi drobni 145—155, debeli 200.

Prešiči. Na svinjski sejmi v Mariboru, dne 10. avgusta se je pripeljalo 153 svinj. Cene v K. veljavi: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 800—1000; 7—9 tednov 1200—2200; 3—4 mesece 2300—3000; 5—7 mesecev 4700—5200; 8—10 mesecev 5600—5800; eno leto 6800—8000. En kilogram žive teže 90—100 kron; en kg mrtve teže 110—120 kron. V primeri s cenami zadnjega sejma se opaža tendenca padanja cen zlasti pri mladi živini.

Jajca. Pretekli teden so se nakupovala prvovrstna jajca za izvoz po Din 1.60 do 1.65. Za dobro sveže blago se odjemalci še vedno lahko dobe.

Les. V preteklem tednu je bil položaj na lesnem trgu zadovoljiv. Precej se je povpraševalo po hrastovem lesu, manj po bukovem lesu. Na izvoz vplivajo neugodno prometne razmere. Kake posebne izpremembe v cenah lesa niso nastopile.

RAZNE.

r Idealna žena. Bogat avstralski trgovec Peter Mitchell je ustanovil 1. 1921 veliko ustanovo, iz katere se imajo vsako leto razdeliti primeroma zelo visoke vsote onim ženam, ki odgovarjajo njegovim nazorom o idealni ženi. Taka žena mora biti po rodu Angležinja, ne nad 30 let stara ter duševno in telesno takega ustroja, da more odgajati zdravo deco. Mitchell zahteva od žene, ki se poteguje za nagrado, da zna dobro jezdit in plavati, da se spozna v znanosti, angleški zgodovini, avstralski geografiji, anatomiji itd., da pozna angleško literaturo. Poznati mora več literarnih del, med njimi Shakespearejeva in Dickensova. Temeljito mora poznati tudi gosposdinstvo. Precej velike nagrade so

prvič razpisane letos in se uspehi tekmovanja pričakujejo z velikim zanimanjem.

r Pogumna plavalka. Danka Milla Corson, žena ameriškega pomorskega častnika, je skušala preplavati Rokavni preliv. Iz Dovra je odplavala zgodaj zjutraj ter opustila svoj poizkus šele opolnoči, komaj dve milj daleč od predgorja Gris-Nez. Plavala je neprestano 15 ur. Bržkone bi tudi svoj cilj dosegla, ako bi sredi kanala ne zašla v močne valove, s katerimi se je morala boriti skoro sedem ur, pri čemer je seveda zelo opešala.

r Svetovna razstava v Filadelfiji 1. 1926. Povodom 150 letnice neodvisnosti Zedinjenih držav severne Amerike se vrši 1. 1926. v Filadelfiji svetovna razstava, ki bo nudila sliko svetovnega razvoja zadnjih 50 let. Stroški razstave so proračunani na 15 milijonov dolarjev. Otvoritev se bo vršila 30. aprila 1926. ter bo trajala razstava do 13. novembra 1926.

r Devet metrov dolga menica. Nedavno je bila predložena pri podružnici nemške državne banke v Wilhelms-havnu devet metrov dolga menica, ki se je glasila na 490.000.000 mark. Da so mogli na menico prilepiti predpisano število kolkov, so morali prilepiti k menici devet metrov dolg trak.

r Lloyd George kot državni kancelar. Ko je bil Lloyd George državni kancelar, je hotel napraviti zvečer v Eastendu obisk ter se je odpeljal z najetim avtomobilom na določen naslov. Šofer je ustavil avtomobil pred neko hišo ter se zopet odpeljal, ko je prejel plačilo. Lloyd George je skušal poizvedeti za naslov svojega prijatelja pri vratarju bližnjega poslopja, ki pa je bil precej neuljuden. »Jaz sem državni kancelar!« je dejal Lloyd George. »Tako?« je odgovoril vratar. »Je že prav! Mi jih imamo že šest! Tu je namreč deželna norišnica. Sprejemna pisarna je v prvem nadstropju, po hodniku na desno, potem na levo, potem zopet na desno in tretja vrata na levo, kakor v politiki!«

— Čevlje kupujte od domačih tovarov tvečke Peter Kozina z znanjko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Brešt. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

LISTEK.

M. Hartman:

Gozdna vojna.

(Dalje.)

VII.

Večer po dnevu, ki je minil brez boja, je bil divji in viharen. Kakor pogosto v teh krajih, je vel močan zahodni veter iz skalovja črne Trebošne ter gnal dim iznad kovačnic in plavžev v črnih oblakih preko vse doline Ditavke. V gozdu so pihali mrzli vetrovi, ki tamkaj tudi v največjem poletju niso redki; tuintam se je odlomila trhla veja in padla s šumom na tla. Kljub temu je bil gozd močno zaseden. Na vseh točkah so ležali ob stražnih ognjih velike gručice, na vseh višinah so stale straže, ki so gledale proti Občovu, in naokrog Dušnika je bila postavljena gosta veriga stražnikov. Peter Bureš je vedel, da ima izdajalca v svojih vrstah in je postal pazljiv. Njegov oče, stari kovač, je hodil od straže do straže, da se je prepričal, ali se povelja njegovega sina točno izpolnjujejo. Pripovedoval je kratke povesti, šalil se ter skušal razvedriti one, ki so bili radi slabega vremena nevoljni in čemerni. Če se je ta ali oni pritožil, je dejal samo: „Da, da, to je vreme, kakor da bi se kdo obešil ali pa da bi imel biti obešen!“ S tem je namigaval na praznoverje v onih krajih, da nastane velik vihar in slabo vreme, kadar koga obešajo, ter je menil, da je treba v takem slučaju še bolj poostri pazljivost, ker je mogoče, da je pihal nevšečni veter radi kakega občovanskega vona. Stari kovač je menil, da mora biti pazljiv ter prevzeti dolžnosti voditelja, medtem ko je njegov sin počival, utrujen od naporov zadnjih dni.

Peter Bureš je izginil, ko je razdelil straže in dal povelja. Luneta je bila že štiri dni pregnana v stari grad, zakaj Peter Bureš ni hotel, da bi jo mnogo videli ob njegovi strani ravno zato, da bi se je mogel zanesljivo posluževati. V sobani razpadlega gradu je ležala suženjsko izpolnjujoč povelja svojega gospodarja cele dolge dneve in noči kakor kaka ujetnica. Peter Bureš je ležal, naslonjen nanjo z glavo ter trdno spal. Luneta je ležala nepremično na jelenji koži, držala roko na njegovih temnih gostih laseh in pela s pritaženim glasom eno onih ciganskih pesmi, ki jih je njen gospodar in mojster tako ljubil. Njeno petje je bilo podobno šumljanju studenca, ki je

vabilo k razkošnim sanjam in se izgubljalo z globokim dihanjem spečega in prasketanjem goreče trske, ki je slabo razsvetljevala sobano ter metala migajoče sence na stene in njihovo okrasje. Peter Bureš je naročil ciganki, naj ga zbudi v eni uri, da bo šel nadzirat straže.

To je bilo potrebno, zakaj vas ni bila tako dobro zastražena, kakor je mislil Peter Bureš.

Ze uro pozneje, ko je solnce zašlo za Trebošno, se je zavihtela urna postava preko vrtnih orgajev koncem vasi, skočila notri v vrt, ki je bil nekad last starega župana ter je mejil na hišo, v kateri je sedaj živitarila Liduška samotno žalostno življenje za zaprtimi in zaklenjenimi vrati, ločena od vsega ostalega sveta. Človek, ki je skočil na vrt, je sinukal kakor jelen od sence do sence, počil vedno par trenutkov in počakal, da je stresel veter vejevje dreves, potem pa skočil dalje v varstvu šumenja dreves, ozirajoč se vedno nazaj na stražo, ki je korakala zunaj na polju gori in doli. Končno je stal pred zadnjimi vrati hiše in je potrkal. V hiši je bila mrtvaška tišina. Piš vetra je bil tako silen, da je trkanje komaj slišal oni, ki je sam trkal na vrata. Zato je stopil k oknu, ki je vodilo na vrt, prijel za oboknice ter jih vrgel na tla v trenutku, ko je veter s hrupom zaloputnil vrata skednja. Liduška, ki je spala za oboknicami, se je zbudila in zaklicala: „Kdo je zunaj? Kdo trka na okno?“

„Jaz sem Zdenko, tvoj brat! Odpri potihoma vrata, brez hrupa, ker sem drugače izgubljen.“

„Zdenko, moj ljubi brat,“ je zašepetala Liduška napol prestrašena, napol vesela. Skočila je z obema nogama s postelje, ogrnila se z ruto okoli vratu ter odprla tiho vrata.

„Hvala Bogu!“ je dejal Zdenko, „na varnem sem. To je bilo težko delo, preplaziti se skozi celo vrsto straž, rajše se pretepam z dvajsetimi izmed njih naenkrat.“

„Zakaj pa se izpostavljaš nevarnosti?“ je vprašala Liduška, medtem ko je objela brata in ga poljubila. „Samo da moreš obiskati mene? Ali je že tako daleč prišlo, da mora brat obiskovati sestro ponoči?“

„Sedaj ni časa za obiske, draga sestra,“ je odvrnil Zdenko ter jo pogladil pa laseh. „Sedaj ni časa za obiske. Minulo je, ko sem te mogel obiskati vsako nedeljo in iti s teboj na sprehod preko polja. Zelo žalostno je postalo.“

„Tiho, tiho,“ je vzdihnila Liduška. „Ničesar nočem vedeti, kaj se godi zunaj. Bojim se vsake novice, raje

mi ničesar ne povej in pojdi, kakor si prišel.“

„Ne,“ je dejal Zdenko, „prišel sem, da te odvedem s seboj. Ti moraš še danes z menoj v Občovo in jutri boš odšla iz Občova v Knino k teti, zakaj ti nisi sposobna, da bi mogla gledati vso žalost, ki vlada zunaj in se še pripravlja.“

„Zdenko,“ je odgovorila Liduška z žalostnim, toda odločnim glasom, „ti veš, kaj sem ti rekla po smrti starega župana in kaj sem ti odgovorila po pogrebu najinega brata. Jaz ne grem proč iz Dušnika, tu je hiša mojega moža, tu hočem ostati. Jaz jo moram čuvati in varovati ter oskrbovati njegove premoženje kot dobra gospodinja, da ga bo našel v redu, ko se vrne domov. Postala sem Dušničanka in nisem več Občovanka. Ne vem, kdo nima prav, in se v to ne vmešavam, zapiram se v hišo, da bi ne čula ničesar govoriti o tem in da bi ne slišala, kako zabavljajo nad očetom. Zato me puste tudi popolnoma v miru in so name tudi pozabili. Zdenko, jaz ne grem iz Dušnika.“

Zdenko je stal molče in temnega obraza pred njo. Oprostil se je sestrinega objema, zaškripal z zobmi in končno dejal obotavljaje:

„Dušnik? — Čez dve uri ne bo več Dušnika!“

„Jezus, Marija, kaj nameravate?“ je zaklicala Liduška, ki je pozabila na vso opreznost. Sklenila je roki, kakor bi hotela prositi brata milosti za svojo novo domovino.

„Jaz nisem kriv,“ je dejal Zdenko, ne da bi pogledal Liduško, „toda oče...“

„Oče, oh, oče!“ je stokala Liduška. V njenem glasu je ležalo težko očitaje, ki se ga ni upala izraziti z besedami.

„Oče hoče,“ je nadaljeval Zdenko, „in kmalu bo ves Dušnik v plamenih, ki bodo zvabili nazaj Dušničane, ki leže pred Občovim.“

Liduška je postala vsa solzna. Hotela je pomagati, hotela je preprečiti grozovitost, a ni vedela, kaj naj stori... Mislila je na to, da bi izdala sebe in brata, da bi vpila, kričala napomoč, da bi sklicala vaščane in jih opozorila na pretečo nevarnost, vendar pa ni imela dovolj poguma. Kako naj izroči svojega brata gotovi smrti, ko je prišel k njej v smrtni nevarnosti, da bi jo rešil? Grabila se je za lase, molila, zaklinjala Zdenka, dokler se ni onemogla in globoko dihajoč zgrudila k njegovim nogam.

„Pojdi!“ je rekel končno Zdenko z mehkim, prosečim glasom, potem ko jo je dolgo gledal z resnimi očmi ter jo je sedaj skušal dvigniti s tal.

»Ne!« je zakričala Liduška in skočila nenadoma s tal ter stisnila pesti proti bratu, — »ne, jaz ne grem! Morite, kradite, požigajte! Jaz ne grem! Jaz ostanem v domu svojega moža in naj propadem z njim vred!«

»Dobro!« je dejal Zdenko mirno. »Ali misliš, da te pustim samo v tej nevarnosti? Ostanem pri tebi. Toda prišli bodo ter me imeli za požigalec, ali pa tudi ne — na vsak način pa me bodo obesili!«

Rezek vzklik se je izvil iz prsi uboge, preplašene sestre, ki ni mogla več odgovarjati. Krčevito je prijala brata za roke ter ga vlekla proti vratom. »Pojdi!« je stokala, »pojdi in se reši.«

(Dalje prih.)

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.

— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —

Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupijo se

brzjavni drogi, bukov in hrastov

les z navedbo cene in mere. Ponudbe

na upravo lista.

Kupim

vsako množino framov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

Žaga

s polnojarmenikom ali z več venecijankami se

vzame v najem ali kupi.

Ponudbe na upravo lista pod »BODOČNOST«.

Nov pisalni stroj

znamke »Stoewer Record« se prodaja. Naslov pove uprava.

Nosite Palma

kaučuk pete! Boljše in cenejše so kot usnje.

kaučuk potplate! Elastična hoja, varstvo proti vlagi.

EKSPORT

„JUGOEKSIM“

IMPORT

trgovska družba

Vekoslav Pele in drugovi v Ljubljani, Vegova ulica 8

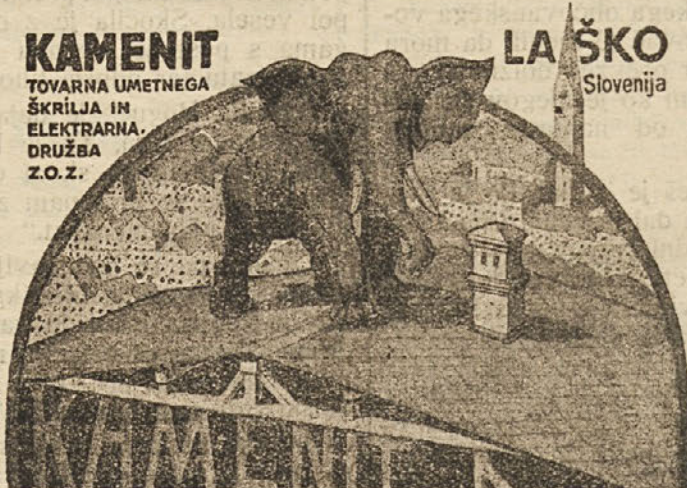
Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA ŠKRILJA IN ELEKTRARNA. DRUŽBA Z.O.Z.

LA ŠKO

Slovenija

Azbetno - cementni škričlj
znamke „KAMENIT“

dobavlja tovarna „KAMENIT“ na Laškem.

Proračuni in obiski brezplačno!